

Ligji Nr. 05/L -067

PËR STATUSIN DHE TË DREJTAT E PERSONAVE PARAPLEGJIK DHE TETRAPLEGJIK

Kuvendi i Republikës së Kosovës;

Në bazë të nenit 65 (1) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës,

Miraton

**LIGJ PËR STATUSIN DHE TË DREJTAT E PERSONAVE PARAPLEGJIK DHE
TETRAPLEGJIK**

**KAPITULLI I
DISPOZITAT E PËRGJITHSHME**

**Neni 1
Qëllimi**

Me këtë ligj rregullohet statusi dhe të drejtat e personave, të cilët si shkak i sëmundjes apo dëmtimit kanë humbur në formë të përhershme mundësinë e zhvendosjes dhe lëvizjes së ekstremiteteve të poshtme apo personave të cilët si shkak i sëmundjes apo dëmtimit kanë humbur në formë të përhershme mundësinë e zhvendosjes dhe lëvizjes të ekstremiteteve të sipërme dhe të poshtme të cilët marrin kompensim mujor.

**Neni 2
Fushëveprimi**

Me këtë ligj përcaktohen të drejtat në beneficione të përfituesve të këtij ligji si dhe procedurat administrative për realizimin e këtyre të drejtave.

**Neni 3
Përkufizimet**

1. Shprehjet e përdorura në këtë ligj kanë këtë kuptim:

1.1. **Paraplegjikët** – janë personat të cilët si shkak i sëmundjes apo dëmtimit të sistemit nervor qendror apo periferik kanë humbur në formë të përhershme mundësinë e zhvendosjes dhe lëvizjes së ekstremiteteve të poshtme.

1.2. **Tetraplegjikët – ose (kuadriplegjikët)** – janë personat të cilët si shkak i sëmundjes apo dëmtimit të sistemit nervor qendror apo periferik kanë humbur në formë të përhershme mundësinë e zhvendosjes dhe lëvizjes të ekstremiteteve të sipërme dhe të poshtme.

1.3. **Përfituesit e këtij Ligji** - Personat Paraplegjik dhe Tetraplegjik.

1.4. **Kompenzimi** - nënkupton shumën e pagesës mujore për mbulimin e shpenzimeve

të domosdoshme ditore.

1.5. **Komisioni Vlerësues** - komision i përbërë prej ekspertëve mjekësor dhe social, i emëruar nga Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale sipas Legjislacionit në fuqi.

1.6. **MPMS** - Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale;

1.7. **MASHT** – Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë;

1.8. **MSH** – Ministria për Shëndetësi;

1.9. **MI** – Ministria për Infrastrukturë;

1.10. **Komunat** – Komunat në Republikën e Kosovës;

1.11. **MMPH** – Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor.

1.12. **SHOQATA**- Shoqatat e licencuara që ofrojnë shërbime për personat paraplegjikë dhe tetraplegjikë.

KAPITULLI II MBROJTJA E DINJITETIT

Neni 4 Mbrojtja

Përfituesit e këtij ligji mbrohen nga të gjitha llojet dhe format e diskriminimit, shfrytëzimit, abuzimit, fyerjes dhe gëzojnë të drejtat dhe liritë e tyre në mënyrë të barabartë me të tjerët bazuar në Kushtetutën dhe ligjet në fuqi, standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të njohura nga Konventat Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut e me theks të veçantë me standardet dhe parimet e përcaktuara me Konventën Ndërkombëtare për të drejtat e personave me aftësi të kufizuar.

Neni 5 Mbrojtja e integritetit të personit

Përfituesit e këtij ligji kanë të drejtën e mbrojtjes së dinjitetit dhe për respekt ndaj integritetit të tyre fizik dhe mendor në bazë të barabartë me personat e tjerë.

Neni 6 Liria e të shprehurit dhe mendimit, si dhe qasja në informacion

Përfituesit e këtij ligji gëzojnë të drejtën e tyre për të shprehur mendimet e tyre përfshirë lirinë për të kërkuar, marrë dhe përhapur informacionin dhe idetë në baza të barabarta me të tjerët dhe nëpërmjet të gjitha formave të komunikimit sipas zgjedhjes së tyre.

KAPITULLI III PËRFITIMET

Neni 7 Kompensimi

1. Përfituesit e këtij ligji, marrin nga buxheti shtetëror kompensimin në një shkallë të caktuar, bazuar në pagën minimale në Kosovë, dhe përcaktohet me akt nënligjor të nxjerrë nga Qeveria, sipas propozimit të MPMS.
2. Përfituesit e këtij ligji, në bazë të vlerësimit nga komisioni vlerësues, të cilët kanë pasoja të përhershme dhe të plota në inkontinencë, përdorin medikamente në baza ditore, kanë humbje të ndjeshmërisë së plotë të ekstremiteteve dhe me qëllim të parandalimit të plagëve dekubitare marrin një shumë shtesë prej pesëdhjetë përqind (50%) të kompensimit nga paragrafi 1 i këtij neni.
3. Punësimi, vetëpunësimi apo ndonjë formë tjetër e punësimit, nuk do të jenë arsye për përjashtim nga kompensimi, siç përcaktohet në këtë ligj.
4. Përfituesit e këtij ligji pavarësisht nga mosha marrin kompensim të paraparë me këtë ligj.

Neni 8 Kujdestari personal

1. Përfituesve të këtij ligji u njihet e drejta për një kujdestar personal, në bazë të vlerësimit nga komisioni vlerësues, me qëllim të ofrimit të kujdesit dhe shërbimeve të domosdoshme ditore, e të cilët kompensohen në shumën e njëjtë sikurse përfituesit e këtij ligji.
2. Përfituesit e këtij ligji kanë të drejtën e zgjedhjes së kujdestarit të tyre.
3. Nëse përfituesi i këtij ligji nuk është në gjendje të bëjë zgjedhjen e kujdestarit, organi i kujdestarisë i cakton kujdestarin.
4. Përfituesit e këtij ligji nënshkruajnë kontratë me kujdestarin e tyre, para organit kompetent të Noterisë.
5. Përfituesit e këtij ligji, duhet të deklarojë emrin e kujdestarit personal, para organit kompetent që e regjistron atë në një regjistër të posaçëm së bashku me kontratën e vërtetuar tek Noteri.
6. Po ashtu, ai duhet të deklarojë edhe ndërrimin eventual të kujdestarit personal, nëse e vlerëson të arsyeshme se një ndërrim i tillë duhet të bëhet. Me këtë ndërrim, menjëherë njoftohet edhe Administrata e MPMS.
7. Për lehtësimin e procedurës së përfituesve të këtij ligji MPMS cakton formën e kontratës së përcaktuar në këtë nen.

Neni 9 Fondet për pagesa të kompensimit dhe kujdestarit

1. E drejta në kompensim të përfituesve të këtij ligji, si dhe të kujdestarit personal të tyre, realizohet nga dita e parashtrimit të kërkesës, nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

2. Fondet për pagesa të kompensimit dhe kujdestarit, sigurohen nga buxheti i përgjithshëm i MPMS.
3. Pagesa bëhet çdo muaj nga Departamenti për Pensione në kuadër të MPMS.
4. Përfituesit e këtij ligji të cilët gjinden në institucione nën përkujdesjen shtetërore nuk mund jenë përfitues të kompensimit sipas këtij ligji.

KAPITULLI IV

KUJDESI, SIGURIMI I VENDSTREHIMIT, SIGURIMI SHËNDETËSOR, ARSIMIMI DHE IDENTIFIKIMI

Neni 10

Lirimi nga taksat dhe tatimi

1. Për Lirim nga tatimi, taksat, doganimi për importim dhe nga taksat për regjistrim të automjetit për nevojat e përfituesve të këtij ligji vlejné dispozitat sipas legjislacionit në fuqi .
2. Përfituesit e këtij ligji lirohen nga taksat për regjistrim të automjetit personal apo të kujdestarit.
3. Përfituesit e këtij ligji lirohen nga taksat për dokumente personale dhe certifikata të gjendjes civile.

Neni 11

Identifikimi

1. Përfituesit e këtij ligji pajisen me librezë zyrtare identifikuese.
2. MPMS mbanë dhe përditëson Regjistrin e përfituesve të këtij ligji.
3. Forma dhe përmbajtja e librezës zyrtare identifikuese si dhe mënyra e mbajtjes së Regjistrit përcaktohet me akt nënligjor të nxjerr nga MPMS.

Neni 12

Arsimimi

1. Arsimimi i përfituesve të këtij ligji , në institucionet publike dhe private bëhet sipas legjislacionit në fuqi.
2. Përfituesve të këtij ligji u njihet e drejta për shkollim pa pagesë në të gjitha nivelet e shkollimit në institucionet publike dhe strehimit në konviktet publike.
3. MASHT në bashkëpunim me MMPH dhe komunat ndërmarrin të gjitha masat me qëllim që të gjitha institucionet shkollore dhe Universitetet qoftë ato private apo publike të sigurojnë kushte dhe standarde teknike të objekteve për qasje dhe qëndrim të përdoruesve të karrocave në pajtim me legjislacionin përkatës për ndërtimet.

Neni 13

Kujdesi shëndetësor

1. Personat paraplegjik dhe tetraplegjik lirohen nga pagesa e premiumit dhe çfarëdo pagese tjetër shtesë në sistemin shëndetësor publik.
2. Përfituesit e këtij ligji në pamundësi për t'u paraqitur në institucionet shëndetësore publike , përfitojnë shërbim shëndetësor shtëpjak nga profesionisti shëndetësor i licencuar, mjeku i familjes dhe mjeku specialist për ato shërbime mjekësore që mund të kryhen në mënyrë ambulatore dhe në kushte shtëpie.
3. Lista dhe llojet e pajisjeve ndihmëse falas për personat paraplegjik dhe tetraplegjik, që shërbejnë për lëvizje, parandalim dhe asistim, përcaktohen me akt nënligjor.
4. Institucionet kompetente ofrojnë rehabilitim shëndetësor, fizik dhe social për përfituesit e këtij ligji sipas vlerësimit të komisionit vlerësues.
5. Për zbatimin e këtij neni Qeveria nxjerr akt nënligjor sipas propozimit të MSH.

Neni 14

Shpenzimet e energjisë elektrike

Përfituesit e këtij ligji gëzojnë reduktim në tarifa të konsumimit të energjisë elektrike, sipas kushteve të përcaktuara nga organet kompetente.

Neni 15

Udhëtimi

1. Përfituesit e këtij ligji si dhe kujdestari i tyre, gëzojnë beneficione në pagesa, në trafikun urban falas, ndërsa në trafikun ndërurban bëhet me pagesën pesëdhjetë përqind (50%) të vlerës së biletës.
2. Operatorët privat dhe publik duhet të përcaktojnë vendet për përfituesit e këtij ligji, këto vende janë të liruar nga detyrimi fiskal të përcaktuar sipas legjisllacionit në fuqi.

Neni 16

Përkujdesja për strehim

1. Përfituesit e këtij ligji, që plotësojnë kushtet ligjore për t'u konsideruar si qytetarë për strehim, në përfundim të vlerësimit të nevojës së tyre, përfitojnë strehimim familjar në ndërtimet të objekteve kolektive të banimit social.
2. Organet kompetente të pushtetit lokal duhet t'u japin përparësi zgjidhjes së kërkesave të personave Paraplegjik dhe Tetraplegjik për strehim, duke pasur parasysh kushtet, veçoritë dhe gjendjen shëndetësore të tyre.

KAPITULLI V PËRBËRJA DHE PËRGJEGJËSITË E KOMISIONIT VLERËSUES

Neni 17 Komisioni Vlerësues

1. Përfituesit e këtij ligji i nënshtrohen vlerësimit të Komisionit Vlerësues të MPMS në zyrat rajonale.
2. Komisioni Vlerësues lëshon vlerësim, duke përcaktuar personin si përfitues të këtij ligji si dhe grupimin dhe nevojat e tij sociale.
3. Komisioni shqyrton kërkesat e përfituesve të këtij ligji, për njohje të statusit dhe beneficioneve.
4. Përbërja dhe përgjegjësitë e Komisionit Vlerësues caktohet nga Qeveria me akt nënligjor sipas propozimit të MSH-së dhe MPMS-së ndërsa një (1) anëtar caktohet nga shoqatat e licencuara që ofrojnë shërbime për personat paraplegjikë dhe tetraplegjikë në cilësinë e vëzhguesit.

Neni 18 E drejta për ankim

1. Personit që kërkesa për njohjen e statusit dhe kompenzimeve i është refuzuar, ka të drejtë në ankesë brenda tridhjetë (30) ditësh .
2. Ankesat i shqyrton komisioni i shkallës së dytë i MPMS.

KAPITULLI VI DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 19 Bashkëpunimi dhe promovimi

1. Këshilli Nacional për personat me aftësi të kufizuara si njëra ndër strukturat me të larta reprezentative për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të personave me aftësi të kufizuar do të monitoron dhe raporton mbi procesin e zbatimit të këtij ligji.
2. Përbërja dhe përgjegjësitë e Këshillit Nacional për personat me aftësi të kufizuara caktohet nga Qeveria sipas propozimit të Zyrës për Qeverisje të mirë ne kuadër të Zyrës së Kryeministrit.

Neni 20 Zbatimi i ligjit për procedurën e përgjithshme administrative

Nëse me këtë ligj nuk përcaktohet ndryshe, drejtpërsëdrejti zbatohen dispozitat e Ligjit për Procedurën e Përgjithshme Administrative.

Neni 21

Beneficionet Subjekt i Vështirësive Fiskale

1. Pavarësisht nga dispozitat e tjera të këtij ligji, pagesa e cilitdo dhe të gjitha beneficioneve financiare të siguruar nga ky ligj duhet të kërkohet vetëm deri në atë masë që:

1.1. fondet janë përvetësuar veçmas për një qëllim të tillë, sipas ligjit të aplikueshëm për buxhetin vjetor;

1.2. ka fonde të mjaftueshme, në dispozicion për pagesa të tilla;

1.3. Qeveria nuk ka lëshuar vendim sipas paragrafit 2 të këtij neni që redukton apo eliminon pagesa të tilla.

2. Në masën që Qeveria e sheh të domosdoshme për të adresuar rrethanat që krijojnë tendosje të paparapara fiskale në buxhetin publik apo që përndryshe të sigurojë ruajtjen e disiplinës fiskale publike, Qeveria do të ketë autoritetin që të lëshojë një vendim që redukton apo eliminon çfarëdo beneficioni të siguruar me këtë ligj, përfshirë beneficionet që kanë të bëjnë me pagesa financiare madje edhe nëse janë përvetësuar fondet sipas ligjit të buxhetit të aplikueshëm në atë kohë.

Neni 22

Dispozitat ndëshkuese

1. Çdo institucion, i cili nuk i respekton dispozitat e këtij ligji, ndëshkohet sipas ligjeve në fuqi.

2. Çdo person që me vetëdije paraqet deklaratë të rreme ose prezanton dokumente të falsifikuara, me qëllim të përfitimit të të drejtave dhe beneficioneve të parapara me këtë ligj, ndëshkohet sipas dispozitave ligjore në fuqi.

3. Personit, nga paragrafi 2 i këtij neni, i merret librezja zyrtare identifikuese për një periudhë kohore deri në tre (3) vite.

Neni 23

Zgjidhja e kontesteve

Përfituesit e këtij ligji mund të kërkojnë që çdo mosmarrëveshje që del nga ky ligj të zgjidhet në organin kompetent administrativ apo gjyqësor në bazë të ligjit në fuqi.

Neni 24

Aktet nënligjore për zbatimin e Ligjit

1. Për zbatimin e këtij ligji, në afat prej gjashtë (6) muaj, nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji, Qeveria e Kosovës dhe ministrinë nxjerrin aktet nënligjore.

2. Qeveria e Kosovës, sipas nevojës, përveç akteve nënligjore të përcaktuara në këtë ligj, mund të nxjerrë edhe akte të tjera nënligjore për zbatimin e këtij ligji.

Neni 25

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, ndërsa

kompensimet dhe benefitet nga dispozitat e nenit 7, 8, 9 dhe 13 (paragrafi 3 dhe 4) të këtij ligji, do të fillojnë së zbatuari, nga 1 janar 2017.

Ligji Nr. 05/L -067
25 maj 2016

Shpallur me dekretin Nr. DL-013-2016, datë 13.06.2016 nga Presidenti i Republikës së Kosovës Hashim Thaçi.